

3. Praktična obuka PRAVILNIK

- Praktična obuka kandidata izvodi se radi **sticanja praktičnih znanja i veština potrebnih za samostalno i bezbedno upravljanje vozilom u saobraćaju na putu.**
- Praktična obuka kandidata može se otpočeti **tek nakon što kandidat položi teorijski ispit** i dobije potvrdu o položenom teorijskom ispitu.
- Praktična obuka kandidata **sprovodi se na uređenom poligonu** za praktičnu obuku (u daljem tekstu: poligon) **i na javnom putu u uslovima slabog, srednjeg i jakog intenziteta saobraćaja.**
- **Početna praktična obuka**, odnosno poligonske radnje izvode se **na poligonu.**

- Praktična obuka na javnom putu obavlja se **na putu u naselju i putu van naselja**.
- Prilikom praktične obuke **kandidat koristi pomagala** koja su **upisana u lekarskom uverenju** o zdravstvenoj sposobnosti za vozača vozila određene kategorije.
- Praktična obuka kandidata – **osobe sa invaliditetom**, može se obavljati **na vozilu** proizvedenom ili prepravljenom u skladu sa njegovim potrebama **koje ne mora biti registrovano na pravno lice**.

1. Program praktične obuke

Program praktične obuke kandidata za vozača svih kategorija obuhvata, shodno kategoriji vozila za koju se osposobljava, najmanje:

- 1) upoznavanje sa uređajima i sklopovima na vozilu i njihova upotreba dok je vozilo u stanju mirovanja;
- 2) proveru ispravnosti vozila za bezbedno učestvovanje u saobraćaju na putu,
- 3) upoznavanje sa načinom zamene točka, postavljanja lanaca za sneg, snabdevanja vozila pogonskim gorivom;
- 4) zauzimanje položaja u vozilu i podešavanje sedišta, naslona za glavu, unutrašnjeg i spoljnih vozačkih ogledala i sigurnosnih pojaseva;

- 5) pokretanje vozila i upotrebu komandi i uređaja vozila u pokretu (rukovanje vozilom) i zaustavljanje vozila;
- 6) ubrzavanje, usporavanje i zaustavljanje vozila pri malim brzinama;
- 7) izvođenja propisanih poligonskih radnji vozilom;
- 8) **izvođenje radnji vozilom u saobraćaju na putu**: polazak sa mesta, uključivanje vozila u saobraćaj na putu, vožnja unapred, vožnja unazad, promena pravca kretanja i zaustavljanje vozila, održavanje brzine kretanja vozila u zavisnosti od saobraćajne situacije i uslova puta i vremenskih uslova, skretanje, polukružno okretanje, obilaženje, mimoilaženje, preticanje, promena saobraćajne trake, polukružno okretanje, zaustavljanje i naglo kočenje, korišćenje saobraćajne trake za usporavanje i ubrzavanje, propuštanje drugih učesnika u saobraćaju, ustupanje prava prvenstva prolaza;

9) **postupanje vozača:**

- (1) pri nailasku i prolasku kroz raskrnicu na kojoj je saobraćaj regulisan pravilom desne strane, saobraćajnim znakom, svetlosnim saobraćajnim znakom, znacima i naredbama koje daje ovlašćeno lice, odnosno nailasku na raskrnicu sa kružnim tokom saobraćaja (ukoliko postoje mogućnosti);
- (2) prilikom izbora brzine kretanja vozila u zavisnosti od saobraćajne situacije, uslova puta i vremenskih uslova;
- (3) pri nailasku na pešački prelaz, u odnosu na pešake, bicikliste i druge učesnike u saobraćaju;
- (4) prilikom prelaska preko železničke i tramvajske pruge i vožnje kroz tunel;
- (5) prilikom smanjene vidljivosti i u uslovima padavina i prilikom kretanja putem na kojem se izvode radovi;

- 10) postupanje u skladu sa saobraćajnom signalizacijom;
- 11) razvijanja odnosa poverenja i poštovanja prema drugim učesnicima u saobraćaju, sticanja navike pomaganja drugim učesnicima u saobraćaju i preduzimanja mera da ne dođe do saobraćajne nezgode;
- 12) upravljanje vozilom u različitim netipičnim saobraćajnim situacijama u realnim uslovima;
- 13) napuštanje vozila i obezbeđivanje zaustavljenog ili parkiranog vozila.

Plan praktične obuke kandidata sačinjava pravno lice u skladu sa programom praktične obuke i isti, u zavisnosti od kategorije vozila za koju se kandidat osposobljava i kategorije vozila za koju ima vozačku dozvolu, sadrži najmanje:

- 1) **osnovni spisak ulica** po naseljenim mestima u kojima će se obavljati praktična obuka, sa rangom intenziteta saobraćaja (slab, srednji i jaki);
- 2) **osnovni spisak javnih puteva** van naselja, odnosno njihovih deonica, na kojima će se obavljati praktična obuka, sa rangom intenziteta saobraćaja (slab, srednji i jaki);
- 3) **broj časova** predviđen za izvođenje početne praktične obuke, kao i njihov sadržaj;

- 4) broj časova predviđen za izvođenje praktične obuke u saobraćaju na putu u uslovima slabog, srednjeg i jakog intenziteta saobraćaja,
- 5) okvirno prostorno i vremensko određenje obavljanja radnji vozilom i postupanja vozača, na javnom putu u naselju i na javnom putu van naselja,
- 6) broj časova praktične obuke čiji sadržaj određuje instruktor vožnje u zavisnosti od nivoa postignute obučenosti i individualnih osobina svakog pojedinog kandidata.

- Pravno lice može, pored osnovnog plana obuke, imati i više **posebnih planova praktične** obuke koji se sačinjavaju **u skladu sa karakteristikama kandidata**, odnosno zahtevanim nivoom usluge.
- U toku praktične obuke **kandidat prisustvuje svim časovima koji su određeni planom praktične** obuke za koji je, ugovorom o uslovima pod kojim će se obaviti obuka, opredeljeno da će biti izvedena obuka kandidata.
- Rang intenziteta saobraćaja (slab, srednji i jaki) u ulicama u naseljenim mestima i na javnim putevima van naselja opredeljuje Ministarstvo unutrašnjih poslova u saradnji sa organom nadležnim za tehničko regulisanje saobraćaja i upravljačem puta.

2. Način sprovođenja praktične obuke

Početna praktična obuka se sprovodi sa ciljem da kandidat ovlada osnovama rukovanja vozilom i tehnike vožnje.

Sa praktičnom obukom na javnom putu može se početi tek kada instruktor vožnje proceni da je kandidat, kroz početnu praktičnu obuku, stekao nivo znanja i veština koje omogućavaju bezbedno obavljanje obuke na javnom putu.

Praktična obuka na poligonu za kandidate kategorija AM, A1, A2 i A, obuhvata najmanje vežbavanje sledećih poligonskih radnji:

- 1) vožnja po pravcu i zaustavljanje;
- 2) "slalom" vožnja;
- 3) vožnja putanjom u obliku broja "8";
- 4) kočenje i zaustavljanje.

Praktična obuka na poligonu za kandidate za vozače motornih vozila kategorija **B i B1**, obuhvata najmanje uvežbavanje sledećih poligonskih radnji:

- 1) vožnja napred sa promenom stepena prenosa i unazad sa promenom saobraćajne trake;
- 2) parkiranje vozila podužno, vožnjom unazad;
- 3) parkiranje vozila pod pravim uglom, vožnjom unazad;
- 4) polukružno okretanje vozila sa najviše tri potpuna manevra na prostoru širine dve saobraćajne trake;
- 5) zaustavljanje i polazak vozilom na putu sa usponom;
- 6) kočenje i zaustavljanje.

Praktična obuka na poligonu ili drugom prostoru, odnosno putu sa slabim intenzitetom saobraćaja, koji ispunjava propisane uslove za kandidate za vozače vozila kategorija BE, **obuhvata najmanje uvežbavanje sledećih poligonskih radnji:**

- 1) odvajanje i spajanje vučnog i priključnog vozila;
- 2) vožnja napred sa promenom stepena prenosa i unazad u istoj saobraćajnoj traci;
- 3) vožnja unazad sa skretanjem ulevo, odnosno udesno, pod pravim uglom.

- Prilikom praktične obuke kandidata, koja se sprovodi na poligonu, instruktor vožnje **može vršiti nadzor nad kandidatom tako da se ne nalazi u vozilu, već u neposrednoj blizini** vozila tako da ostvaruje vizuelni kontakt sa kandidatom.
- Instruktor vožnje prilikom obuke, na poligonu **ne može vršiti istovremeno nadzor nad više kandidata**.
- Izuzetno prilikom obuke kandidata za vozača motornih vozila kategorije B, **pri izvođenju poligonske radnje kočenje i zaustavljanje**, instruktor vožnje se uvek **nalazi u vozilu**, na mestu sa duplim nožnim komandama.

- Praktična obuka kandidata obavlja se na časovima koji traju 45 minuta ili na dva spojena časa u ukupnom trajanju od 90 minuta.
- Sat praktične obuke instruktora vožnje obuhvata čas praktične obuke kandidata u trajanju od 45 minuta, evaluaciju izvedene obuke, vreme potrebno za vođenje propisanih evidencija i utvrđivanje ispunjenosti uslova za obavljanje praktične obuke, u trajanju od 5 minuta i odmor u trajanju od 10 minuta.
- Ukoliko instruktor vožnje praktičnu obuku kandidata obavlja na dva spojena časa, u tom slučaju vreme potrebno za vođenje propisanih evidencija, utvrđivanje ispunjenosti uslova za obavljanje praktične obuke, analizu i ocenu izvedene obuke je 10 minuta, a odmor nakon tih časova je 20 minuta.

- Ukoliko je instruktor vožnje i predavač teorijske obuke, odnosno ispitivač, vreme koje provede na teorijskoj obuci, odnosno na praktičnom ispitu, odnosno teorijskom ispitu, smatra se vremenom praktične obuke instruktora vožnje u istom trajanju.
- U toku jednog kalendarskog dana kandidat može imati najviše 2 časa praktične obuke u upravljanju vozilom.
- U slučaju praktične obuke kandidata za vozače motornih vozila kategorije AM, A1, A2, A, B1 i F koja se vrši bez nadzora instruktora vožnje, jedan instruktor vožnje u isto vreme može imati više kandidata koji se obučavaju bez nadzora, ako pravno lice ima više vozila tih kategorija.

- **Prisustvo instruktora vožnje mora biti obezbeđeno na početku časa svakog kandidata, radi određivanja sadržaja časa praktične obuke i na kraju časa svakog kandidata radi vršenja evaluacije izvedene obuke na osnovu informacija koje daje kandidat.**
- Evaluaciju obuke bez nadzora instruktor vožnje sprovodi za svakog kandidata ponaosob, pri čemu mogu biti prisutni i drugi kandidati koji se obučavaju bez nadzora.
- Časovi obuke bez nadzora ne ulaze u dnevni obim praktične obuke, ali se uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja trajanja prekida u obavljanju delatnosti između dva radna dana

Praktična obuka kandidata za vozača motornih vozila kategorije B traje najmanje 40 časova.

Izuzetno, praktična obuka kandidata za vozača motornih vozila kategorije B, koji već ima vozačku dozvolu može trajati kraće i to:

- 1) kandidat koji ima vozačku dozvolu za upravljanje motornim vozilima kategorije AM ili A1, mora imati obuku najmanje 35 časova;
- 2) kandidat koji ima vozačku dozvolu za upravljanje motornim vozilima kategorije A2 ili A, mora imati obuku najmanje 30 časova;
- 3) kandidat koji ima vozačku dozvolu za upravljanje motornim vozilima kategorije B1 ili F, mora imati obuku najmanje 20 časova.